

nu Friseminarierne tilbage, som staaende ved Siden af Statsseminarierne. Nu er jeg ikke af dem, der er bange for Statsanstalterne, langt fra, men jeg gaar heller ikke saa vidt, at jeg ønsker alene Statsanstalter, jeg siger, lad os bevare det fri private Initiativ ved Siden af Statsanstalterne, lad dem virke befrugtende paa hinanden, hvorfor skal man nu begaa den Fejl, man altid er tilbøjelig til at begaa, at gaa fra den ene Yderlighed og op til den anden. Nej, lad os se at lave Lovreglerne saaledes, at begge kunne virke ansporende og befrugtende paa hinanden, baade de private Seminarier og Statsseminarierne, det er det Standpunkt, fra hvilket jeg i det hele gaar ud. Som en Indrømmelse til de Tanker, som bleve udtalte af Tscherning, Grundtvig og Frølund, som for Resten har været en af Forslagsstillerne paa den Bane, vi ere komne i med Hensyn til Eksamenkommissionen, blev der bestemt i § 4 i Loven af 1857, at der skulde være en Eksamenkommission, der vekselvis skulde afholde Eksamen paa forskellige Steder i Landet, men ved Siden deraf beholdt Statsseminarierne deres Dimissionsret, og den ærede Taler maa jo huske paa, at der skete det meget store Fremskridt, at i Stedet for, at Klasserne før vare toaarige, bleve de treaarige fra den Tid, og jeg tror derfor at turde sige efter den Erfaring, jeg har gjort paa det Omraade, at i Tiden fra 1857—67 er der dimitteret en overordentlig stor Mængde slette Lærere (Vjerre: Hør!) Ja. Den Uddannelse, de fik gennem den treaarige Undervisning, var i mange Henseender ret fortræffelig, og den var ret fyldestgørende; men jeg skal naturligvis ikke undlade at tilføje, at vi maa heller ikke glemme, at den Mand, der overhovedet er til Stede i Befolkningen, har en stor Indflydelse derpaa, noget, som den ærede Taler for øvrigt ogsaa har inde paa, og Troen til os selv, Troen til Folkets nationale Kraft var — i hvert Fald fra 1857—64 — til Stede, maatte endogsaa i Overmaal. Det skal jeg for Resten ikke her komme ind paa, men vil blot udtale, at den har ogsaa sin Indflydelse paa selve Læreruddannelsen. Smidlertid var denne ulykkelige Kommission, som den ærede Taler har saa stærkt inde paa, kommen til Stede ved Slutningsparagraffen i Loven af 15de Februar 1857 som en Indrømmelse til de fri Røster, der, som jeg her har tilladt mig at fremhæve, vare fremkomne ved den Lejlighed. Nu have altsaa Seminarierne ikke alene Monopolet, nu kunde der ogsaa ad andre Veje staves Skolelærere frem, og Tscherning var jo af den Mening og for Resten ogsaa Grundtvig, at det vilde vel snart føre til, at

Statsseminarierne bleve helt opløste. I den Henseende har det jo ikke vist sig, at de have haft Ret i deres Syn paa Tingene, men det, der viste sig, var, at de, der dimitteredes gennem Kommissionen, kunde ikke staa Maal med dem, der vare dimitterede fra Statsseminarierne, hvad Karakterer angik, og vel heller ikke, hvad Dygtigheden angik, men i hvert Fald ikke, hvad Karakterer angik, der jo er det synlige Udtryk for Kundskaber. Grunden dertil jagdes at være, at de bleve haardere behandlere, at de andre bleve behandlede af deres egne Lærere, man skulde blot stille dem lige, naar blot man gjorde det, hed det sig den Gang, saa skulde det nok vise sig, at der vilde komme et andet Facit. Man mente ogsaa tillige, at naar alle kom til at gaa op for en Kommission, vilde det udvikle Personligheden, det vilde hjælpe til, at Tilværelsen af Kundskaber blev friere, de bleve ikke saaledes som den Gang bundne til den enkelte Lærers Foredrag, til de Maader, han tog det paa, de bleve stillede friere, naar de kom frem for en Kommission, altsaa Individualiteten skulde bedre udvikles. Det var den Forudsætning, man gik ud fra før 1867 fra den Side, der angreb, at der baade dimitteredes fra Statsseminarierne og tillige af en Kommission, og den Røst og Retning var saa stærk, at endskønt det var et privat Lovforslag, der blev indbragt af Frølund i 1866—67 i Folketinget, gik det glat gennem Tinget, enstemmigt, med en Mand som den ærede Folketingsmand for Kjøbenhavns 6te Kreds (Gad), som Ordfører, en god konservativ Mand, som ganske vist ikke var Skolemand. Han udviklede, at en saadan Ordning vilde netop styrke Individualiteten, man vilde komme bort fra Dressuren, naar man fik en saadan Eksamenkommission. Her i dette Ting havde man store Betæneligheder derved, man jagde, at Lovforslaget var jo privat indbragt, at det var bedre, at slikt kom fra Regeringen. Den daværende Kultusminister udtalte sig vel nok nærmest imod Forslaget, men var i det hele taget noget vaklende i sin Stemning over for det, og det førte saa til, at Lovforslaget, Loven af 25de Juli 1867, trods det, at der rejste sig Modstand imod det her i dette Ting, og trods det, at det var et privat Forslag, vedtoges ved 2den Behandling med 23 Stemmer mod 20 og ved tredje Behandling med 26 Stemmer mod 24. Det blev altsaa vedtaget af Rigsdagen. Nu skulde det altsaa vise sig, om de private kunde staa Maal med de øvrige. Ved at tænke tilbage derpaa — men man er jo altid klogere bagefter — overrasker det mig noget, at man har haft den Tanke, at det var muligt, thi man maa jo